

Klausimai viešai diskusijai

1. ESAMA GRYNŲJŲ PINIGŲ PASIŪLOS SISTEMA IR JOS DALYVIAI

K1 Ar esama grynųjų pinigų pasiūlos sistema visiškai atitinka rinkos poreikius? Jeigu ne, kuriuos procesus siūlytumėte keisti? Kurių grynųjų pinigų pasiūlos sistemos dalyvių vaidmuo galėtų būti efektyvesnis?

A1 Esama grynųjų pinigų pasiūlos sistema iš esmės atitinka rinkos poreikius, tačiau manome, jog kai kurie grynųjų pinigų procesai dubliuojasi t.y. pagal šiuo metu taikomą praktiką grynųjų pinigų perskaičiavimas vykdomas du kartus – tiek pas pinigų pervežimo įmones, tiek pas LB. Mūsų nuomone perskaičiavimo LB būtų galima atsakyti, nes šis veiksmas neatneša jokios pridėtinės vertės, tačiau tam reikalingas konkretesnis pinigų tvarkytojų veiklos (būtent pinigų pervežimo įmonių) teisinis reguliavimas, numatant jų funkcijas, pareigas ir atsakomybę, galbūt netgi tokią veiklą licencijuojant.

2. GRYNŲJŲ PINIGŲ TVARKYTOJAI IR JŲ TEISINIS REGULIAVIMAS

K2 Ar Lietuvos teisėje tinkamai įgyvendinti grynųjų pinigų tvarkymo veiklą reglamentuojantys Europos Sąjungos ir Europos Centrinio Banko teisės aktai? Gal kai kuriuos grynųjų pinigų pasiūlos sistemos proceso dalyvius ir pačią veiklą reikėtų reglamentuoti išsamiau, kiek tai neprieštarauja Europos Sąjungos ir Europos Centrinio Banko teisės nuostatomis ?

A2 Reikalinga išsami analizė, šis klausimas galėtų būti analizuojamas detaliau įvertinus ES ir ECB bei Lietuvos Respublikos teisės aktus. Tuo atveju, jeigu būtų atsakyta pasikartojančių pinigų tvarkymo procesų (pvz. grynųjų pinigų perskaičiavimo LB), tai teisės aktais reikėtų detaliau ir konkrečiau reglamentuoti grynųjų pinigų tvarkytojų (pinigų pervežimo įmonių) ir LB santykius nustatant pinigų pervežimo įmonių pareigas, atsakomybes, jų kontrolės priemones bei būdus.

K3 Ar Lietuvos teisėje nustatytos poveikio priemonės grynųjų pinigų tvarkytojams yra pakankamos ir ši teisė atitinka Reglamentą (EB) Nr. 1338/2001, Reglamentą (ES) Nr. 1210/2010 ir Sprendimą ECB/2010/14, kiek tai susiję su įvairove poveikio priemonių, kurios gali būti taikomos už pareigos atlikti eurų autentiškumo ir tinkamumo apyvartai tikrinimą prieš jų pakartotinį išleidimą į apyvartą nevykdymą?

A3 Šiuo metu esančios poveikio priemonės yra tinkamos ir pakankamos, tačiau reikėtų aiškiau detalizuoti ir atriboti pinigų pervežimo įmonių ir bankų atsakomybes. Pagal šiuo metu galiojančius Lietuvos Respublikos teisės aktus, susijusius su eurų autentiškumo ir tinkamumo apyvartai tikrinimu prieš jų pakartotinį išleidimą į apyvartą pareigos yra numatytos grynųjų pinigų tvarkytojams, kuriais laikomi ir bankai, ir pinigų pervežimo įmonės, todėl gali kilti dviprasmiškų situacijų, kai grynųjų pinigų procese dalyvaujant tiek bankams, tiek pinigų pervežimo įmonėms dėl konkrečiam proceso dalyviui taikomų pareigų ir jų pasidalijimo, ypač atsakomybių srityje.

K4 Ar Lietuvoje galiojantis pinigų pervežimo įmonių veiklos teisinis reglamentavimas pakankamas? Kokiu matote rizikų pinigų pervežimo įmonės bankroto atveju pagal galiojantį Lietuvos teisinį reglamentavimą?

A4 Reguliavimas nėra pakankamas. Egzistuoja tokia pati bankroto rizika ir juridinių asmenų bankroto atveju – pinigų pervežimo įmonės neturi specialaus statuso ar reguliavimo, kuris galėtų padėti išvengti bankroto situacijų. Pvz. nėra žinoma kaip būtų elgiamasi bankroto atveju, kai pinigų pervežimo įmonės saugyklose esančius pinigus perims bankroto administratorius ir pan. Mūsų nuomone galima būtų detaliau apibrėžti pinigų pervežimo įmonių saugyklose esančių grynųjų pinigų statusą ir likimą pinigų pervežimo įmonės bankroto atveju, tam, kad būtų galima apsaugoti bankams priklausančius grynuosius pinigus nuo kreditorių bei bankroto administratoriaus klaidų.

K5 Ar mokėjimo paslaugų teikėjo (pvz., mokėjimo įstaigos) licencijos suteikimas Lietuvoje veikiančioms pinigų pervežimo įmonėms šalies grynųjų pinigų pasiūlos sistemą padarytų saugesnę, skaidresnę ir efektyvesnę?

A5 Mūsų nuomone taip, tačiau pinigų pervežimo veikla galėtų būti išskirta kaip atskira licencijuojama veiklos sritis, su visomis iš to išplaukiančiomis pasekmėmis – priežiūra, veiklos reguliavimas, papildomi reikalavimai ir ne tik sutartinė atsakomybė.

3. GRYNŲJŲ PINIGŲ CIKLO MODELIAI

K6 Ar yra kokių nors kitokių esamų ar būsimų modelių, kurie turėtų būti analizuojami? Jeigu taip, prašom apibūdinti tokį modelį ir pagrįsti, kodėl jis turėtų būti analizuojamas.

A6 Kiti modeliai mums nėra žinomi.

4. SIŪLYMAI DĖL GRYNŲJŲ PINIGŲ PASIŪLOS SISTEMOS LIETUVOJE PERTVARKOS

K7 Ar palaikote siūlymą peržiūrėti šalies grynųjų pinigų pasiūlos sistemos modelį? Jeigu taip, kurio modelio ar kelių modelių savybes, Jūsų manymų, tikslinga pritaikyti Lietuvai ir kodėl ?

A7 Taip, žinoma. Mums priimtinos šios aprašytų modelių savybės:

- veikia kompensavimo už grynųjų pinigų laikymą privačių grynųjų pinigų tvarkymo centrų saugyklose mechanizmas (DEPO schema);
- trumpesnis, greitesnis ir pigesnis grynųjų pinigų ciklas dėl palyginti mažo grynųjų pinigų pervežimų į centrinį banką ir iš jo srauto (grynųjų pinigų tvarkymo centrai gali būti išdėstyti geografiškai patogesnėse vietose);
- labai ribotas būna centrinio banko operacinis vaidmuo, todėl jis patiria palyginti mažas operacines išlaidas.

K8 Ar grynųjų pinigų depozitinės sistemos įgyvendinimas Lietuvoje paskatintų privačių grynųjų pinigų tvarkymo centrų steigimąsi ir sutrumpintų grynųjų pinigų ciklą?

A8 Mūsų nuomone, taip.